

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Petiti Philosophi & Doctoris Medici, Miscellaneorum Observationum Libri quatuor

Petit, Pierre

Trajecti ad Rhenum, 1682

Cap. XX. Quaedam passim apud Maronem notata?

urn:nbn:de:hbz:466:1-13245

Quamobrem retineat me: ait esse vetitum intro ad heram accedere.

Hunc modum apprehendendi pallio, quos avertere ab incepto itinere vellent, fuisse observatum & usitatum ad Græcos, doceo ex Platone, a quo sumpsit Terentius: Hæc sunt Platonis verba, in primo πολιτειῶν sive de Republica, initio: Καὶ δὴ ἐν πόρῳθεν ἡμᾶς δικάδε ὠρημένους Πολέμαρχος ὁ Κεφάλης, ἐκέλευσε δραμόνῃα τὸν παῖδα περιμεῖναι κελεύσαι. Καί μιν ὀπίθεν ὁ πᾶσι λαβόμενος τῆ ἱματίῃς, κελεύει ὑμᾶς (ἔφη) Πολέμαρχος περιμεῖναι. i. Confpicatus igitur procul nos domum revertentes Polemarchus Cephali filius, jussit puerum currentem jubere nos suis verbis manere; ac puer, cum pone me pallio apprehendisset; jubet vos (inquit) Polemarchus manere.

C A P U T XX.

Quædam passim apud Maronem notata.

IN Ecloga quæ inscribitur Alexis:
 Tantum inter densas, umbrosa cacumina,
 fagos
 Assidue veniebat: ibi hæc incondita solus
 Montibus & silvis studio jactabat inani.

præ animi ægritudine quosdam inanimata etiam alloqui, cælum, terras, montes, silvas, notat M. Tullius in 3. Tuscul. Quæst. ubi de montibus variis, quos dolor in hominibus efficit: Sunt autem alii, quos in luctu cum ipsa solitudine loqui sæpe delectat, ut illa apud Ennium nutrix:

Cupido cepit miseram nunc me, proloqui

Cælo atque terra Medea miseras.

Plutarchus lib. αὐτολεξίας hunc affectum in amantibus;

N

tibus, ad eorum loquacitatem refert: Οὐλοῦν καὶ τοῖς ἐρωτικοῖς ἢ πλείστη διαλέξει περὶ λόγους μνήμην τινὰ τῶν ἐρωμένων ἀναδιδόντας· οἱ γὰρ καὶ μὴ πρὸς ἀνθρώπους, πρὸς αἴψυχα περὶ αἰσίων διαλέγονται, i. Sic & amatoribus plurima est circa sermones occupatio, qui ipsis earum, quas amant, memoriam revocant: utpote qui, si homines absint, cum inanimatis loquantur.

Thestylis & rapido fessis messoribus æstu

Allia, serpyllumque herbas contundit olentes.

Alliatum intelligit, quod *Moretum* ipse vocat in poematio ita inscripto: si tamen hujus auctor *Virgilius*: de qua re vidē *Scaligerum* in *Catalecta*. ubi & de *alliato* plura eruditissime disserit. Sed quorsum *messoribus æstu fessis allia & olentes herbe*? hoc plane est, quod dicitur, oleum flammæ addere. Ad refovendum eorum stomachum, ac nativum calorem externo dissolutum atque debilitatum hoc fomento revocandum.

Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur.

& infra in eadem ecloga:

Mollia luteola pingit vaccinia caltha.

et alio loco:

— *Quid tum, si fuscus Amyntas?*

Et nigra viola sunt, & vaccinia nigra.

Servius, *Violas* interpretatur. falso: cum *Virgilius* versu modo citato a *violis* distinguat: *Vergilius Marcellus* commentariis in *Dioscoridem*, *iridis* florem nomine *Vaccinii* intelligit: *Fuchsius*, *mora agrestia*, quæ ἑλίτινα Græci vocant: & ambo frustra. *Franciscus Massarias* *Fuchsum* sequitur, & *mora agrestia* esse putat. *Nicolaus* autem *Leonicenus*, *Vaccinium*, *Ligustri* esse *acinos* censet. *Brodæus* pariter lib. 4. *Miscell.* cap. 18. Ego (inquit) *Vaccinia ligustri baccas* expono, hoc sensu: *albi ligustrorum flores cadunt: at eorum baccæ nigra colliguntur, ad aucupia nempe, & inducendos colores.* Sed & *Bontius* in lib. 2. *Garcia ab Orta*, cap. 1. de

de Plantis quibusdam Indicis: *Vaccinia enim* (inquit) *sunt bacca ligustri*. Sed hæc conjectura: uti & eorum, qui *mora agrestia* exponunt, aliena omnino a sensu poëtæ cense-ri debet, qui *Vaccinium* inter flores haud obscure ponit hoc versu;

Mollia luteola pingit vaccinia caltha.

Quamobrem sine dubitatione in eorum sententiam de-scendo, qui *Vaccinium* & *hyacinthum* idem putant. Ita *Hermolaus Barbarus*, qui de *Hysgino* loquens, idem quod *Vac-tinium* & *hyacinthum* esse docet: quem *Ruellius Dioscoridis* in-terpres, *Matthiolus commentator*, *Adrianus Turnebus*, & *Philander* in *Vitruvii* cap. 4. lib. 7. sequuntur. *Turnebus* versum hunc *Theocriti* producit:

Καὶ τὸ ἴον μέλαν ἐντὶ, καὶ αἱ γράπιδά δάκινθ' ὄ.

quem sic *Maro* Latine vertit:

Et nigra viola sunt & vaccinia nigra.

Idem demonstrat *Matthiolus* ex *Nothis Dioscoridis*, in quibus legitur *hyacinthum* Romanis *Vaccinium* fuisse nuncupatum: *Ῥωμαῖοι Βάκκισμ*, mendose pro *βακκίνισμ*. Notandum in-super, quod *Turnebus* lib. 30. *Advers.* cap. 14. advertit, in eo versu, *Alba ligustra cadunt*; usurpari *plantam* pro *flore*. Hunc florem *Virgilius*, ut nullam ad usum expetitum & inutilem, sponte ait cadere. veruntamen invenio apud *Dioscoridem* genus unguenti, quod ex floribus ligustri pa-rabatur; & medicis in usu erat; dictum *κύπερον*. Nam *κύπερον* Græcis sonat *ligustrum*. Hujus meminit lib. 1. *Τὸ δὲ σκευαζόμενον ἐξ αὐτῆς (κύπερον) χρίσμα κύπερινον θερ-μαντικὸν γίνεσθαι, ἢ μαλακτικόν.* & peculiari capite modum ejus conficiendi edocet cui titulus: *Περὶ κύπερινου σύψευς ἢ σκευασίας ἐλαίῃς*. Non ergo verum est *cadere alba ligu-stra*, sed & ipsa a Medicis leguntur. Dicendum est hæc dici in persona pastoris amantis, & ad puerum, cui gene-ri hominum non alia indicatura flores cogniti aut expeti-ti; nisi voluptatis.

In eadem ecloga:

— Pallas quas condidit arces

Ipsa colat. —

Non frustra hoc eruditissimus poëta, sed ex Theologia veterum. *Aristides Orat. in Minervam*: Τὰς ἢ ἀκροπόλεις θεῖλον ἀυτῆ δικαίως. ἀμα γὰρ σύμβολον τῆς γενέσεως· ἀμα ἢ ὡσπερ τοῖς βασιλεῦσι κὲ ἡγεμόσι τεμένη κὲ χώροις θεαιροῦσιν, ἔτω τῆ τῆ παντὸς ἡγησαμένη θεῖ τὰ ἐπικαιρότατα θεῖλον.

i. Arces quoque ipsi merito consecrarunt homines, partim in signum ortus, partim quod sicut regibus & principibus loca certa definitaque excipi solent; sic illi, que universo præest, Dea, munitissima quaque dicarunt. Haud absimilia his habet *Phornutus* in libro de Diis, cap. de Minerva. Ἰδρυται δὲ ἐν ταῖς ἀκροπόλεσι. &c. Ergo Symbolum procreationis Minervæ arces posuerunt, quod e Jovis capite nata feratur. Minerva enim nihil aliud, quam cogitatio & scientia Dei. *Statius* lib. 2. *Thebaidos*,

Diva ferox, magni decus ingeniumque parentis.

Sed & mens homini in capite, quod est arx totius corporis. Per arces igitur hic animi virtutes & scientiæ intelligi debent: sicut per silvas corporis voluptates, quæ in materia originem habent. Idem enim nomen, ὕλη, materiam & silvam significat. Ut sectam *Epicuri* agnoscamus, quam hic & aliis passim locis exprimit *Maro*. Notum est *Epicurum* in una voluptate hominis bonum posuisse, industriam omnem in scientiis quærendis damnasse. Hoc innuit his verbis:

— Pallas quas condidit arces

Ipsa colat; nobis placeant ante omnia silva.

Unde subdit mox,

Torva leana lupum sequitur, lupus ipse capellam,

Florentem cytisum sequitur lasciva capella:

Te Corydon, o Alexi; trahit sua quemque voluptas.

Respexit autem ad versum citatum a Platone in *Phædro*,

Ως

Ὡς λύκοι ἄρνα φιλεῖσ', ὡς παῖδα φιλεῖσιν ἔρασαί.

Ut lupi agnum amant, sic puerum amatores.

Trahit autem voluptas metaphorice, ut Philosophi dicunt. Themistius Paraphrasi in primum de Anima: Πᾶν γὰρ τὸ ὀρεκλὸν ἀτεχνῶς ἔλκοντι καὶ σύροντι προσέοικε τὴν δύναμιν τὴν ὀρεκτικὴν. Quicquid enim desideratur, plane est simile trahenti ac ducenti appetitum. Eodem spectant hæc:

*O Corydon Corydon quæ te dementia cepit?
Semiputata tibi &c.*

item:

*Quin tu aliquid saltem potius, quorum indiget usus,
Viminibus &c.*

quibus poëta ipse Corydonis inertiam & desidiam increpat, monetque ut aliquid utile agat, & sic amorem pellat, qui ex nimio otio provenire solet.

Ex sexta ecloga. inscribitur hæc ecloga: *Silenus*, quod *Silenum* in ea inducat de rerum principiis & mundi ortu philosophantem ex sententia *Epicuri*. quod statim his versibus indicat:

*Namque canebat, uti magnum per inane coacta
Semina, terrarumque animæque marisque fuissent,
Et liquidi simul ignis.*

Nam per *semina* intelligit *atomos*; per *inane*, spatium corpore vacans, quæ duo *Epicurus* a *Democrito* accepta pro omnium rerum principiis statuebat. Est autem tota hæc ecloga nihil aliud, nisi perpetua irrisio sectæ *Epicureæ*, sed obliqua & per figuras, ut poëtis mos. Nam primum *Silenum* facit hujus doctorem, eumque ebrium & crapula distentum, auditores; *Chomin* & *Mnasyllum* pueros, *Faunos* præterea & *Satyros* & *feras*, Ἀγροίκους τινὰς, καὶ αἰπόλους τὰς πολλὰς, σκιεθελικὰς ἀνθρώπους, id est: *Agrestes* quospiam & *caprarios* plerosque, *homines saltationi deditos*: uno verbo, *ridicula* & *monstrosa numina*, ut *Lucia-*

mus loquitur in concilio Deorum. Præterea pauca de *atonis & inani*, ac mundi ex his constitutione exorsus, statim ad fabulas transit, de Pyrrhæ lapidibus, de absurda & nefanda Pasiphaes venere, & aliis adhuc magis prodigiosis & frivolis. Quo sane acerrimi ingenii poëta innuere voluit, minime alienam esse a fabulis poëtarum, Epicuri opinionem de rerum principiis, neque vendibilem nisi tali auditorio, quale ibi describitur. Ita expedio quæstionem, quam de hac fabularum interpositione motam fuisse refert Servius. Quæstio est (inquit) hoc loco: Nam relictis prudentibus rebus de mundi origine subito ad fabulas transiit fecit. Sic autem solvit dubitationem: sed dicimus aut exprimere eum voluisse sectam Epicuri, qui rebus seriis inserit semper voluptates: aut fabulis plenis admirationis puerorum corda mulceri. Vera autem solutio est, quam posui. Nam quæ ipse in opinionibus & disciplinis magnificat, non viles, neque ridiculas personas, sed graves & illustres ac venerandas dicere facit; ut in sexto *Æneidos*, Anchisem *Æneæ* patrem inter beatos *Elysii* nemoris choros *Platonica* hæc:

*Principio cælum & terras camposque liquentes
Lucentemque globum Luna: Titaniaque astra
Spiritus intus alit &c.*

Neque obstat, quod in fine sexti illius libri, Anchises filium & Sibyllam prosequens emittit porta eburna, qua scilicet *falsa ad cælum mittunt insomnia manes*, ut ipse exponit. unde Servius: *Vult autem (inquit) falsa esse omnia, qua dixit. Quæ Servii expositio stare non potest. sequeretur enim & illa omnia, quæ huic fabulæ interponuntur de Romanæ urbis exordio, & gestis Regum atque illustrium ducum ejus gentis, tum de Augusti ipsius majestate, falsa esse: quo nihil absonum magis, & alienum a consilio poëtæ. Non igitur omnia falsa vult videri quæ ibi narrantur; sed solum, quæ de *Æneæ* cum Sibylla descensu ad inferos, & suppliciis mortuorum.*